

Det gemensamma ansvaret

Den svenska ekonomiska krisen har under sommaren fått en omfattning, som påminner om de senaste årens utveckling i Danmark. Där har man nu – för tolfte gången sedan 1973 – samlat sig till ett nytt politiskt "forlig" kring ett krisprogram. Den här gången är det på en breddad bas. Bakom programmet står socialdemokraterna, venstre, konservativa och radikale venstre. Arrangemanget ligger ganska nära en samlingsregering.

Om denna koalition inte lyckas blir katastrofen överhängande. Direktören i det danska Industrirådet har givit en bild av konsekvenserna av ett misslyckande: "En rekordhög räntenivå, sprängd inkomstpolitik, en ödeläggande devalvering av kronan, danska Meidnerfonder, företagsflykt till utlandet, ett jätteunderskott i betalningsbalansen, statsstyrd produktion och en arbetslöshet av 30-talets storleksordning."

Denna bild är något att tänka på för oss svenskar i dessa dagar. Regeringen har här devalverat och lagt fram riktlinjerna för en politik, som syftar till att genom gemensamma ansträngningar bringa det svenska näringslivet på fötter igen. Den uppgiften är så stor och så svår att den bara kan lösas genom att alla de demokratiska partierna liksom arbetsmarknadens organisationer besinnar sitt gemensamma ansvar.

Statsministern har – fullt riktigt och psykologiskt klokt – påpekat att ingen politisk eller facklig organisation kan undandraga sig medansvaret för vad som inträffat och att alla därför har ett gemensamt ansvar för att finna samlande lösningar, som kan bli effektiva.

I skrivande stund pågår förhandlingar med oppositionen och arbetsmarknadsorganisationerna. Vad de kan leda till är ännu ovisst. Man får hoppas det bästa.

Men redan nu är det tydligt att utgångsläget inte är bra. Socialdemokraternas politiska och fackliga ledare har agerat på ett sätt som tyder på att de är mycket mindre intresserade av att bringa vårt land ur krisen – och därmed rädda reallöner och sysselsättning för sina egna – än att taga tillbaka regeringsmakten år 1979. Ändock har de senaste två decenniernas socialdemokratiska politik med ständig resursöverföring från det enskilda näringslivet till den offentliga sektorn liksom den för arbetsvilja, kapitalbildning och investeringar förödande skatteuttagningen bäddat för den aktuella krisen. De varningar, som man från de borgerliga partierna liksom från näringslivets sida framfört under så många år har visat sig befoga. Ja, det har genom ett olyckligt sammanträffande av flera destruktiva faktorer blivit värre än väntat.

I det läget visar Olof Palme misshumör över att han inte fått förhandla om devalveringen. Att han skulle varit okunnig om vad som var på gång är uteslutet. Sitter inte hr Sträng i riksbanksfullmäktige, och skulle han inte haft förtroende för sin partiledare? Till bilden hör att den socialdemokratiska pressens råskäll på företagen för att de försökt skydda sig genom att hålla kvar egna utländska fordringar och snabbast möjligt betala skulder till utlandet hör hemma i en värld bortom allt förnuft. Vad skulle de göra då det redan i slutet av maj stod klart att en ny devalvering skulle bli ofrånkomlig i bör-

jan av hösten? Mycken ekonomisk-historisk erfarenhet visar att om man en gång börjat devalvera sätter man i gång en process som inte står att hejda förrän valutan ifråga nått ett värde, som realistiskt avspeglar ett lands ekonomiska läge.

Men hr Palme nöjer sig med att under ett gästspel i hemlandet mellan sina afrikanska resor utbrista i missnöjda skrik! Är han på väg ur svensk politik?

Mera bekymmersam är reaktionen på fackligt håll – ty arbetsmarknadens organisationer har en nyckelställning när det gäller att skapa en effektiv krispolitik. Frågan är, kort och gott, skall vi acceptera en reallönesänkning, med socialt rättvis fördelning efter bärkraft, på väl uthärdlig nivå under ett par år. Eller skall vi i blint oförstånd om fyra till fem år tvingas till en drastisk standard-sänkning beträffande reallöner och sociala välfärdsanstalter som nu i England och som nästan hänt i Danmark.

LO-ledningen bör ju ändock veta att dess eget folk har intet att vinna men allt att förlora på en facklig politik efter engelskt mönster. Om inte exportindustrins konkurrensförmåga återställs genom en realistisk valutapolitik och höjd produktivitet hjälper inga krav på statlig hjälp eller proklamationer om företagets sociala ansvar. Som det heter i ett

gammalt ordstäv: där det inte finns någonting att ta, har till och med fogden förlorat sin rätt.

Dessbättre finns det anledning tro att när LO hunnit tänka igenom konsekvenserna av en konfrontationspolitik kommer man att upptäcka att kompensationskrav är meningslösa. Hur bördorna skall fördelas inom olika inkomstskikt borde man kunna förhandla om i en anda av gemensam ansvarskänsla.

Detsamma gäller TCO. Där får man hoppas att Lennart Bodströms utfall mot exportindustrin, särskilt skogsindustrin, var ett uttryck för yrvaken okunnighet. Att föreskriva för industriledarna hur de skall handla är lika enfaldigt som meningslöst. Varje bransch och varje företag har sina speciella problem och företagsledarna torde bäst veta själva var skon klämmer.

Vore det inte bäst både för LO:s och TCO:s ledningar att de nu slutade att tala för galleriet och i stället satte sig in i problemen med någon eftertanke om innebörden i det de gör och säger. Säkert är att det vore bäst för medlemmarna i deras organisationer. Det blir i alla fall dessa som får betala – och dyrt betala – en konfrontationspolitik motiverad av okunnighet eller maktlystnad.